

Resumé af oplæg:

Kopulavariation i dansk

Søren Sandager Sørensen
Universitetet i Ågder

Variation i udtalen af kopulaet *er* (inkl. nulrealisering) er velkendt, men afhænger blandt andet af både det foregående ords fonetiske træk og sætningens syntaktiske struktur, fx i form af ordstilling og tryk (P. A. Jensen 2012, Schachtenhaufen 2012). Fravær af kopula er meget hyppigt, men også udelukket fra bestemte kontekster, fx når det er trykstærkt. Kopula bruges selvfølgelig til meget forskelligt, men i samtaler er vurderinger og lignende handlinger særligt hyppige (J. S. Jensen 2021, Kjær et al. 2020).

Variation i brugen af kopula er kendt fra andre sprog. I nogle sprog bruger man slet ikke kopula, mens andre sprog kun bruger det i bestemte typer af sætninger afhængigt af fx person eller tempus (Hengeveld 1992). Det er muligt at man kan formulere en regel om kopulasupport (Dik 1980) for dansk. Et spørgsmål er om nulkopulasætninger er på vej til at blive grammatikaliseret i dansk. I den kontekst vil jeg diskutere forholdet mellem forskellige typer af ytringer og deres funktion i forhold til kopulasætninger. Dette inkluderer andre typer vurderinger end kopulasætninger, fx fritstående adjektiver, citater og eksklamative sætninger, men også de andre ord der indgår i kopulasætninger. Derudover eksisterer der en række andre sætningstyper eller kontekster hvor kopula udelades, som ikke passer med den almindelige reduktion af kopula, fx af typen *din idiot* (Julien 2016). Et andet spørgsmål er hvorfor der er situationer hvor kopula ikke forsvinder.

Derudover findes der også reduktion og nulrealisering af ordet *har* (Kristensen et al. 2017; Schachtenhaufen 2012), som deler visse funktioner med *er*. Lignende fænomener findes også på andre sprog, fx svensk (Bäckström 2020) og engelsk (Labov 1969), men sammenligningen går ikke hele vejen. Der er visse ligheder mellem kopula og *har*, men også en del vigtige forskelle.

Oplægget tog udgangspunkt i følgende artikel:

Sørensen, Søren Sandager (2025). Copula variation in Danish and the intertwined nature of grammar. I Jakob Steensig, Maria Jørgensen, Jan Lindström, Nicholas Mikkelsen, Karita Suomalainen & Søren S. Sørensen (red.), *Grammar in Action*. Amsterdam: John Benjamins.

Litteratur

- Bäckström, Linea (2020). *Etableringen av ha-bortfall i svenskan – Från kontaktfenomen till inhemsk konstruktion*. Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Dik, Simon C. (1980). *Studies in Functional Grammar*. London: Academic Press.
- Hengeveld, Kees (1992). *Non-Verbal Predication: Theory, Typology, Diachrony*. Berlin: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110883282>
- Jensen, Julie Søndergaard (2021). At være eller ikke at være. En sprogspsykologisk redegørelse for brugen af kopula i dansk talesprog. I Yonatan Goldshtein, Inger Schoonderbeek Hansen & Tina Thode Hougaard, 18. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (s. 269-292). Århus: Nordisk - Institut for Kommunikation og Kultur.
- Jensen, Per Anker (2012). Grænsefladen mellem fonologi og syntaks—Evidens fra *er*-kontraktion og enhedstryk i dansk. *NyS*, 42, 92-115.
- Julien, Marit (2016). Possessive Predicational Vocatives in Scandinavian. *The Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 19(2), 75-108. <https://doi.org/10.1007/s10828-016-9081-x>.
- Kjær, Louise, Brink, Signe & Kølbæk, Johanne (2020). Hvad er det? *Skrifter om Samtalegrammatik*, 7(3).
- Kristensen, Line Burholt, Schachtenhaufen, Ruben & Boye, Kasper (2017). Reduktion i udtalen af grammatiske vs. leksikalske ord. I Inger Schonderbeek Hansen, Tine Thode Hougaard & Kathrine Thisted Petersen, 16. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (s. 187-208). Århus: Nordisk – Institut for Kommunikation og Kultur.
- Labov, William (1969). Contraction, Deletion, and Inherent Variability of the English Copula. *Language*, 45(4), 715-762. <https://doi.org/10.2307/412333>.
- Schachtenhaufen, Ruben (2012). Nulrealisering af verbalformer i dansk spontantale. *Danske Talesprog*, 12, 126-150.